

Asia: VN/36213/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi yhdyskuntarakentamislainsäädännön sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

1 luku Yleiset säännökset

Näkemyksenne luvusta 1

Luonnonsuojeluliitto pitää kannatettavana, että yleisissä säännöksissä on tuotu esiin tavoitteet, kuten 1 §:ssä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehityksen edistäminen ja perustelujen täsmennys "Ekologisesti kestävällä kehityksellä tarkoitettaisiin mm. luonnon monimuotoisuuden turvaamista, kiertotalouden edistämistä, luonnonvarojen säästeliästä käyttöä ja ilmastonmuutokseen varautumista".

2 luku Viranomaiset

Näkemyksenne luvusta 2

Asemakaavasta poikkeamista koskevan säännöksen (9 §) säännöskohtaisia perusteluja on syytä täydentää sillä nyt esitetty sääntely mahdollistaa liian laajan harkinnan alueiden toteuttamisessa: "Käytännössä tällainen poikkeama voisi olla esimerkiksi jalkakäytävän sijoittaminen katualueen sijaan osittain tai kokonaan viereiselle viheralueelle. Toiminto sopeutuisi asemakaavassa esitettyyn ympäristöön ja olisi vaikutuksiltaan vähäinen, vaikka kaavarajan ylittävän jalkakäytävän pinta-ala voisikin olla sangen suuri." Asemakaavoituksessa on turvattava riittävät viheralueet ja puisto- ja lähivirkistysalueet, joilloin ei ole tarkoituksenmukaista ilman erityistä syytä rajoittaa tai ottaa rakentamiskäyttöön näitä alueita. Säännöksen sanamuodossa on lisäksi vaatimus vaikutuksen vähäisyydestä, jolloin säännöskohtaisissa perusteluissa ei ole tarkoituksenmukaista asettaa poikkeusta tästä vaatimuksesta edellä kuvatulla esimerkillä. Säännöskohtaisissa perusteluissa erityistä syytä ei perustella tai täsmennetä riittävästi vaan viitataan siihen, että poikkeamisratkaisua "voitaisiin perustellusti pitää toimivampana ja turvallisempina huomioon ottaen kaavan tavoitteet sekä lain vaatimukset". Ottaen huomioon kaupunkirakentamisen viheralueille kohdistuvat rakentamispaineet, on perusteluita syytä tarkentaa siten, ettei poikkeamisen menettelyä voida käyttää puisto- ja lähivirkistysalueiden käyttöönottoon muuhun rakentamiseen siten, että kaavoitusta koskevista vaatimuksista voitaisiin poiketa. Esimerkki on lisäksi 10 §:n kanssa ristiriidassa, sillä säännösperusteluissa todetaan: "Terveellisyydellä tarkoitettaisiin muun muassa katupuita ja muuta

katuvihreää sekä riittäviä viheralueita, jotka tukisivat mielenterveyttä ja fyysistä terveyttä ja mahdollistaisivat ulkoilun, leikin ja liikunnan. Terveellisyydellä tarkoitettaisiin myös vihervyöhykkeitä, jotka vähentävät tuulisuutta tai paahteisuutta rakennetussa ympäristössä”. Puistoalueiden merkitys luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa on otettava huomioon myös poikkeuksen vähäisyyden arvioinnissa. Asiassa tulee lisäksi ottaa huomioon ettei tätä poikkeusmenettelyä koske erityistä osallisuutta koskevaa sääntelyä.

3 luku Suunnittelu

Näkemyksenne luvusta 3

Luonnonsuojeluliitto pitää kannatettavana vuorovaikutusta yleisen alueen suunnitelmaa valmisteltaessa (15 §) koskevaa sääntelyä. Kehityssuunta, että kaikki yleisiä alueita koskevat suunnitelmat, katusuunnitelmat ja puistosuunnitelmat tulisi asettaa julkisesti nähtäville on kannatettava.

Luonnonsuojeluliitto ei kannata sitä, että yleisen alueen suunnitelmia koskevan hyväksymispäätöksen valitusoikeutta ehdotetaan rajattavaksi siten, että valituksen päätöksestä voisivat jatkossa tehdä vain suunnittelualueeseen rajautuvien kiinteistöjen omistajat ja haltijat sillä tämä kaventaa vaikutusmahdollisuutta elinympäristöä koskevaan päätöksentekoon ja siten mahdollisuuksia saattaa suunnitelmien lainmukaisuus tuomioistuimen arvioitavaksi.

Ehdotetussa 17 §:ssä säädetään kunnan yleisen alueen suunnitelman laatimisesta ja hyväksymisestä yhdessä asemakaavan kanssa yhteismenettelynä ja pykälän 3 momentin mukaan menettelyssä noudatetaan, mitä menettelystä asemakaava-asiassa säädetään. Säännöksen perusteluiden mukaan ”Yhteismenettelyssä noudatettaisiin lisäksi asemakaavapäätöksen muutoksenhakua ja täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä, sillä ne ovat vielä osa asemakaava-asian käsittelyssä noudatettavaa menettelyä. Valitukseen oikeutettujen piiriä koskevan säännöksen ei voida kuitenkaan katsoa olevan osa sellaista menettelysäännöstöä, jossa oikeudet määräytyisivät toisin kuin mitä niistä on nimenomaisesti säädetty muutoksenhakua koskevassa luvussa.” Säännös ja sen perustelut ovat ristiriidassa ja niitä tulee selkeyttää siten, että muutoksenhaku ja valitusoikeus ei kavennu asemakaavoituksen mukaisesta menettelystä.

4 luku Rakentaminen

Näkemyksenne luvusta 4

-

Tulisiko katu- ja viheralueiden rakentamiselle asettaa määräaika, esimerkiksi 10 tai 15 vuotta yleisen alueen suunnitelman voimaan tulemisesta? Mitä vaikutuksia, etuja tai haittaa tällä olisi eri osapuolille? Esitysluonnoksessa ei ole asetettu tällaista määräaikaa.

-

5 luku Yleisen alueen käyttöön luovuttaminen ja lakkaaminen

Näkemyksenne luvusta 5

-

6 luku Kunnossapito

Näkemyksenne luvusta 6

-

7 luku Tekniset verkot

Näkemyksenne luvusta 7

Ei lausuttavaa

Esitysluonnoksen luvussa 7 ehdotetaan säädettäväksi uusi lupamenettely teknisten verkkojen sijoittamiseen kunnan yleiselle alueelle. Tulisiko siirtyä uuteen lupamenettelyyn vai tulisiko teknisten verkkojen sijoittamisesta pysyä nykyisessä kuntakohtaisessa toimintatavassa? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

En osaa sanoa

8 luku Työ kadulla ja muulla yleisellä alueella

Näkemyksenne luvusta 8

-

Esitysluonnoksen luvussa 8 ehdotetaan säädettäväksi nykyisen ilmoitusmenettelyn rinnalle uusi lupamenettely kunnan yleisillä alueilla tapahtuville töille. Lisäksi ehdotetaan annettavaksi kunnalle oikeus laatia yleisiä alueita koskevat käyttömääräykset, oikeus siirtää työn aloitusajankohtaa ja oikeus kieltää työ. Mitä ajatuksia ehdotus herättää? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

-

9 luku Hulevedet

Näkemyksenne luvusta 9

-

10 luku Maksut

Näkemyksenne luvusta 10

-

11 luku Pakkokeinot ja seuraamukset

Näkemyksenne luvusta 11

12 luku Erinäisiä säännöksiä

Näkemyksenne luvusta 12

Esitysluonnoksen 83 § Valitusoikeus yleisen alueen suunnitelmasta perusteluiden mukaan “pykälässä säädettäisiin rajoituksesta valitusoikeudesta yleisen alueen suunnitelmasta. Valitusoikeus rajattaisiin vain niiden rajakiinteistöjen omistajille ja -haltijoille, joita yleisen alueen suunnitelma koskee. Valitusoikeus olisi lisäksi muulla viranomaisella toimialaansa kuuluvissa asioissa.”

Säännösperusteluissa kuitenkin tunnustetaan rajallisesti muutoksenhakijoiden joukon rajaamisen ongelmallisuus. Perustelujen mukaan “pykälä kuitenkin rajaisi etujärjestöjen ja tulevien asukkaiden sekä vuokralaisten mahdollisuutta valittaa ja saattaa yleisen alueen suunnitelma hallintotuomioistuimelle oikeellisuuden arvioimiseksi”. Luonnonsuojeluliitto ei pidä kannatettavana esitettyä linjausta valitusoikeutettujen piirin kaventamisesta, vaan päinvastoin ympäristöperusoikeuden kehityksen suunta puoltaisi valitusoikeuden laajentamista. Ympäristöperusoikeuden keskiössä on vaikutusmahdollisuus elinympäristöä koskevaan päätöksentekoon. Yleisten alueiden suunnitelmien voidaan todeta vaikuttavan suoraan ihmisten elinympäristöön, sillä niillä määritellään kaupungin katujen, puistojen ja muiden alueiden yksityiskohtaista käyttöä, viheralueita, liikennejärjestelyjä ja luontoarvoja. Yleisten alueiden käyttäjille ei jää mahdollisuutta vaikuttaa elinympäristöön, mikäli valitusoikeutta esitetyllä tavalla rajataan. Erityisen ongelmallista valitusoikeuden rajausta on jo nykyisellään tilanteissa, joissa yleisen alueen suunnitelman vaikutukset ulottuvat arvioitua laajemmalle, tai kohdistuvat sellaisiin alueisiin joilla on esimerkiksi erityisiä luontoarvoja eikä yleistä etua valvovilla järjestöillä ole asiassa vaikutusmahdollisuutta. Valitusoikeuden rajaamisella saatetaan hakea sääntelyn ennakoitavuutta sekä valituksista aiheutuvan taakan vähenemistä, mutta liian tiukka rajausta voi myös aiheuttaa tulkintatilanteita, joita joudutaan ratkaisemaan tuomioistuimessa.

Luonnonsuojeluliiton näkemyksen mukaan asemakaavoja alemmilla katu- ja puistosuunnitelmilla ratkaistaan usein lähiluonnolle tärkeitä kysymyksiä tavalla, mihin kansalaisilla ja järjestöillä ei ole nyt riittäviä vaikutusmahdollisuuksia eikä muutoksenhakuoikeutta. Näin varsinkin mikäli asemakaavasääntely ei riittävästi ohjaa luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, ei sitä tarvitse huomioida katu- ja puistosuunnitelmissa.

13 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Näkemyksenne luvusta 13

Vaikutusten arviointi

A. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on arvioitu alustavasti yhdyskuntarakentamislain vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnin parantamiseksi on tärkeää saada palautetta siitä, miltä osin arvioinnissa on

täydennystarpeita.

Millaisena pidätte luonnoksessa esitettyä vaikutusten arviointia kokonaisuutena?

Jossain määrin puutteellisena

B. Onko jossain vaikutusten arvioinnin osassa erityistä täydentämisen tarvetta?

-

C. Mihin itse näette yhdyskuntarakentamislain keskeisimpien vaikutusten kohdistuvan? Miten kuvailisitte keskeisimpiä vaikutuksia?

-

Muita näkemyksiä koko luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Vapaa sana.

-

Keski-Lusa Satu
Suomen luonnonsuojeluliitto ry